

Museum Dorestad verhuist!

Naar het oude raadhuis op de Markt waar de verhalen van 'toen' op de manier van 'nu' verteld gaan worden

**Museum Dorestad Meerjaren Beleidsplan
2019 tot en met 2022**

**Juni 834 na Chr. - 1^e Vikinginval in Dorestad
Weten hoe het afloopt? Bezoek Museum Dorestad**

Velen kennen Dorestad van bovenstaande historische schoolplaat van Isings.
Die bekendheid gaat Museum Dorestad verzilveren met een aansprekende
nieuwe tentoonstelling en een Dorestad Experience.

Voorwoord

Terugkijkend over de periode van het voorbije beleidsplan is het bestuur verrast over hoe goed de implementatie van het belangrijkste beleidspunt uit dat beleidsplan - terugkeren in het centrum van de belangstelling - gelukt is. Eind 2013 moest Museum Dorestad vrezen voor haar voortbestaan. Het museum was letterlijk en figuurlijk gemarginaliseerd: het lag in een uithoek van de binnenstad en velen in Wijk bij Duurstede twijfelden aan nut en noodzaak van een museum. De gemeente was voornemens het pand te verkopen en het museum te verhuizen. Niet alle fracties in de gemeenteraad waren er toentertijd van overtuigd dat een museum noodzakelijk was voor een levende en levendige binnenstad. In 2013, 2014 en 2015 zijn nieuwe bestuursleden met de diverse noodzakelijke ontbrekende deskundigheid toegetreden. Dit vernieuwde bestuur zag de voorgenomen verhuizing niet als een bedreiging maar als een kans. Het museum zou met de nieuwe locatie letterlijk verhuizen van de periferie naar het centrum. Om dat te laten slagen moest dat ook figuurlijk. Alle belanghebbenden moesten ervan overtuigd worden dat een levende en levendige binnenstad niet zonder een museum met een duidelijke positionering en aansprekende vaste en tijdelijke tentoonstellingen kan. Dat is de afgelopen beleidsperiode op talloze gelegenheden gepresenteerd aan alle belanghebbenden. En met succes. Historie is gekozen als USP voor de binnenstad van Wijk en vastgelegd in de gemeentelijke beleidsplannen voor Stads promotie en Recreatie en Toerisme. Het museum heeft zeer actief bijgedragen aan de lancering van de campagne stads promotie en vijf 'verhalenvertellers' geïntroduceerd. Een voor de Romeinse tijd, drie voor de periode van Dorestad en een voor de Bourgondische periode. De gemeenteraad heeft ingestemd met een verbouwkrediet van 1,25 miljoen euro voor de nieuwe locatie en het College heeft de intentie uitgesproken de exploitatie meerjarig structureel te subsidiëren. Alle partijen zijn er inmiddels van overtuigd dat een mooi, vernieuwd museum op de Markt van Wijk bij Duurstede daarin een sleutelproject is.

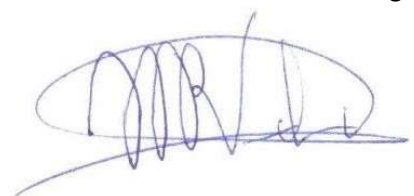
Het bestuur van Museum Dorestad ziet daarom de komende periode met vertrouwen tegemoet en twijfelt er niet aan dat ook het voorliggende nieuwe meerjarenbeleidsplan met succes uitgevoerd zal worden. Op de nieuwe locatie kan het museum nog beter haar belangrijkste doelstellingen invullen:

Museum Dorestad wil haar bezoekers de verhalen vertellen over de Romeinse limes, over de belangrijke handelsplaats Dorestad en de Vikingen en over historische figuren uit die periode zoals Bonifatius en Karel de Grote, en over het tijdperk van bisschop David van Bourgondië. Wij willen met tot de verbeelding sprekende vaste en tijdelijke tentoonstellingen de bezoeker een belevenis geven en het onderwijs inhoud bieden voor inspirerende lessen. We willen verhalen vertellen, die eigenlijk alleen door Museum Dorestad kunnen worden verteld. Museum Dorestad streeft ernaar te behoren tot de meest prominente musea in Nederland, waarin het verhaal van de Noormannen/Vikingen wordt verteld.

December 2018,
Stefan Poelman,
voorzitter

Bert van Bentum,
penningmeester

Martin Vastenhouw,
bestuurslid herhuisvesting

1. Het Museum

- 1.1 Missie en Visie
- 1.2 De vijf kernwaarden
- 1.3 Positionering
- 1.4 Strategische doelstellingen
- 1.5 Belanghebbenden en samenwerkingsverbanden

2 De Collectie

- 2.1 Samenhangende en afgebakende verzameling
- 2.2 Oudheidkundige en archeologische objecten
- 2.3 Collectiegeschiedenis
- 2.4 Restauratie
- 2.5 Behoud en beheer
- 2.6 Onderzoek en ontsluiting
- 2.7 Collectievorming
- 2.8 Collectiemobiliteit
- 2.9 Digitale toegankelijkheid

3. Het Publiek

- 3.1 Publieksbereik
- 3.2 Samenstelling publiek
- 3.3 Doelgroepen
- 3.4 Publieksactiviteiten
- 3.5 Tentoonstellingen
- 3.6 Randprogramma
- 3.7 Kenniscentrum en publicaties
- 3.8 Educatie
- 3.9 Marketing en Pr

4. De Bedrijfsvoering

- 4.1 Huisvesting en facilitair
- 4.2 Personeel en organisatie
- 4.3 Vrijwilligers en stagiairs
- 4.4 Duurzaamheid
- 4.5 Cultureel ondernemen
- 4.6 Financieringsbehoefte
- 4.7 Strategie verhogen eigen inkomsten
- 4.8 Strategie bij tegenvallende inkomsten

5. Bestuur

- 5.1 Bestuur-model
- 5.2 Expertise, werving en samenstelling
- 5.3 Toepassing 'Governance Code Cultuur' Museumvereniging

Bijlage 1 Behoud en beheer collectie (beschrijving maatregelen)

Bijlage 2 Educatieprogramma (overzicht)

Bijlage 3 Curriculum Vitae conservator

Bijlage 4 Meer Jaren Exploitatiebegroting

Bijlage 5 Voorwaarden goed bestuur

De verhalen in Museum Dorestad

Het museum zet het verhaal van Dorestad - wereldhaven in de Middeleeuwen – en de invallen van de Noormannen centraal. In de aanloop naar Dorestad speelde de Romeinse Limes en Castellum Duristate een belangrijke rol. Deze rol zal in het museum kort worden belicht.

Beeldbepalend in Wijk bij Duurstede zijn de Grote Kerk en kasteel Duurstede. Beide zijn tastbare herinneringen aan de late Middeleeuwen en de heerschappij van David van Bourgondië.

Deze turbulente tijd krijgt in het museum apart aandacht.

Het nieuwe museum krijgt daarnaast twee ruimten voor wisseltentoonstellingen.

Fort aan de noordgrens van het Romeinse Rijk (ca. 50-270 na Chr.)

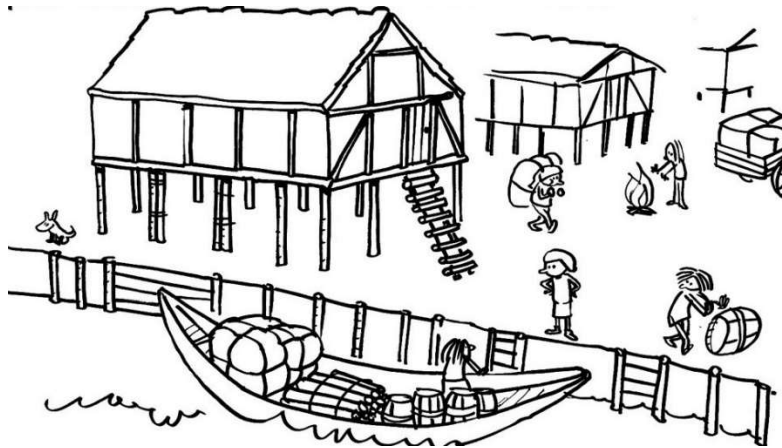
De Romeinen zagen halverwege de eerste eeuw af van de verovering van Germanië. Keizer Claudius besloot de Rijn tot noordgrens van het Romeinse Rijk te maken. Aan de zuidoever van de Rijn bouwden de Romeinen forten. Die waren in de lage landen bemand met hulptroepen te paard. In Wijk bij Duurstede waren dat Thraciërs uit het huidige Bulgarije. Een groot rijk waar gastarbeiders het vuile werk opknapten. Tweeduizend jaar later is er eigenlijk nog niets veranderd.

Dorestad, wereldstad in de Middeleeuwen (630 – 875 na Chr.)

Op de restanten van het Romeinse fort ontstond de handelsplaats Dorestad. In haar bloeitijd – de tijd van Karel de Grote (768 – 814 na Chr.) – was Dorestad het Rotterdam van de vroege Middeleeuwen.

Het handelsnetwerk strekte zich uit over Zuid-Zweden, Denemarken, Engeland, Noord-Frankrijk en langs de Rijn tot diep in Duitsland. Dorestad ging ten onder aan de Vikingen is het populaire idee.

Dat ligt genuanceerder. Maar de Vikingen zijn wel een prachtige lokker voor Wijk bij Duurstede.

David van Bourgondië, machtigste bisschop van Europa (1456 – 1496)

David van Bourgondië was bisschop van Utrecht van 1456 tot 1496.

Als bastaardzoon van de Bourgondische hertog Filips de Goede beleefde hij een opmerkelijke carrière. Hij was partij in de laatste periode van de Hoekse en Kabeljauwse twisten (1350 – 1490). Zijn wijding tot bisschop van Utrecht was te danken aan de steun van de Kabeljauwen en zijn machtige vader.

Daar pikten de Hoeken niet. David moest noodgedwongen vertrekken uit Utrecht en kocht in 1459 kasteel Duurstede. Na de gevangenneming van de Brederodes in 1470 was David de machtigste bisschop van Europa. Het bleef nog lang onrustig in het Utrechtse maar David handhaafde zich. Hij overleed in het kasteel en werd begraven in de kerk. Machtspolitiek, godsdiensttwisten: ze zijn van alle tijden.

1. HET MUSEUM

1.1 Missie en visie

Missie van Museum Dorestad

Het verspreiden van kennis van de rijke geschiedenis van Dorestad bij een breed publiek, waaronder de schooljeugd.

Visie van Museum Dorestad

Het museum moet in de aanloop naar en na de geplande verhuizing gaan fungeren als aanjager van het (cultuurhistorisch) toerisme en het regionaal onderwijs. Het museum moet een middelpunt zijn van het historische, kunstenaarsstadje Wijk bij Duurstede. Enerzijds door een aansprekende collectie, anderzijds door wervende wisselexposities en evenementen.

Het museum doet dat door aan te sluiten bij de vijf kernwaarden zoals opgesteld door de Nederlandse Museum Vereniging. Deze vijf waarden - collectie, verbinding, beleving, educatie en economie - sluiten naadloos aan bij de drie speerpunten van het beleid van de Provincie Utrecht voor musea: vertellen, verbinden en verdienen. Aansluiten bij de speerpunten van de Museum Vereniging betekent tevens dat de aansluiting bij provinciaal beleid geborgd is.

1.2 De vijf waarden

De collectiewaarde

Museum Dorestad kan zich door de verhuizing naar een nieuwe door de met bureau Podium ingerichte locatie beter aansluiten op het cultuurbeleid van overheden, met name door de digitalisering van de collectie en bezoekersenquêtes. Allianties met andere musea en culturele instellingen zijn en zullen worden uitgebreid.

In het kader van het project *Vikingroute* zijn wij een alliantie aangegaan met het *Vikingen Informatie Centrum* in Wieringen en het op Vikingen gerichte streekmuseum in Asselt bij Roermond.

Besprekingen met andere plaatsen die met de Vikingen in verband kunnen worden gebracht, zoals Zutphen en Middelburg, zijn gaande. Door de sterke associatie tussen Vikingen en Dorestad én de centrale ligging in Nederland is Museum Dorestad een natuurlijke spil in dit project.

Museum Dorestad sluit aan bij het project *De Romeinse Limes in musea en publiekspresentaties*. Het interpretatiekader voor de Romeinse Limes zoals in 2017 opgesteld en vrijgegeven door de stichting Romeinse Limes is richtinggevend voor de ontwikkeling van een nieuwe tentoonstelling over de Romeinse Limes op de nieuwe locatie.

Wijk bij Duurstede is naast Rhenen en Vianen één van de drie middeleeuwse stadjes in het werkgebied van het Regionale Archief Zuidoost-Utrecht. Daardoor is er een samenwerking ontstaan met de musea in Rhenen en Vianen die hebben geleid tot een gezamenlijk project over de middeleeuwse stadsrechten met tentoonstellingen in ieder van deze drie musea

De verbindende waarde

Museum Dorestad draagt als een volledig door vrijwilligers gedragen organisatie (meer dan 30 vrijwilligers) bij aan burgerparticipatie en sociale cohesie. Daarnaast wil het museum de eigen

inwoners meer betrekken bij het museum. Het nieuwe museum krijgt daarvoor een extra zaal voor wisseltentoonstellingen die de 'Zaal-van-allemal' gaat heten. Hier kunnen plaatselijke bewoners met hulp van de conservator zelf tentoonstellingen organiseren over geschiedenis die hen aanspreekt. Voorbeelden hiervan zijn: het stoomtreintje van Wijk bij Duurstede naar Doorn of de Werkhovense Autobus Onderneming. Op deze manier wordt de eigen inwoners meer betrokken bij het museum en wordt 'oral history' geborgd die anders verloren zou gaan.

De educatieve waarde

Door een goedlopende afdeling educatie draagt het museum bij aan de culturele vorming van vele middelbare- en basisschoolleerlingen in de regio en daarbuiten. Ook nu komen (middelbare) scholen van verre (bijvoorbeeld Assen) om het museum en Wijk bij Duurstede te gebruiken bij geschiedenisonderwijs in het tijdvak van Monniken en Ridders. Het museum wil dit bestendigen en uitbreiden.

De belevingswaarde

Door de herinrichting van het museum op de nieuwe locatie is een enorme opwaardering mogelijk van de belevingswaarde van het museum en haar collectie. Het inrichtingsplan van bureau Podium vertelt de verhalen van Dorestad op een moderne en speelse wijze waarbij zowel 21ste-eeuwse digitale techniek als optische illusies uit de 19^e eeuw worden gebruikt. Het tentoonstellingsplan is als zelfstandig document beschikbaar en op te vragen bij Museum Dorestad. Wisseltentoonstellingen, uitwisselingen met andere musea en relevante organisaties houden niet alleen de 'oude' geschiedenislessen in leven, maar wijzen de bezoeker vooral op de diepere betekenis van de geschiedenis en de onderliggende verbanden.

De economische waarde

Museum Dorestad speelt inmiddels een rol in het succesvol exploiteren van de historische binnenstad van Wijk bij Duurstede. De medewerking aan het project stadspromotie en de samenwerking met de VVV op de nieuwe locatie krijgt steeds meer vorm en past in het economisch en ruimtelijk beleid van de gemeente. En niet alleen van de gemeente Wijk bij Duurstede, maar ook door samenwerking met andere gemeenten, zoals Dokkum (Bonifatius),

Het museum op de markt in Wijk bij Duurstede is het kruispunt van de oude en de nieuwe tijd, tussen oude en nieuwe kunst, tussen munten en monumenten.

Het museum geeft inhoud aan het motto van de stadspromotie:

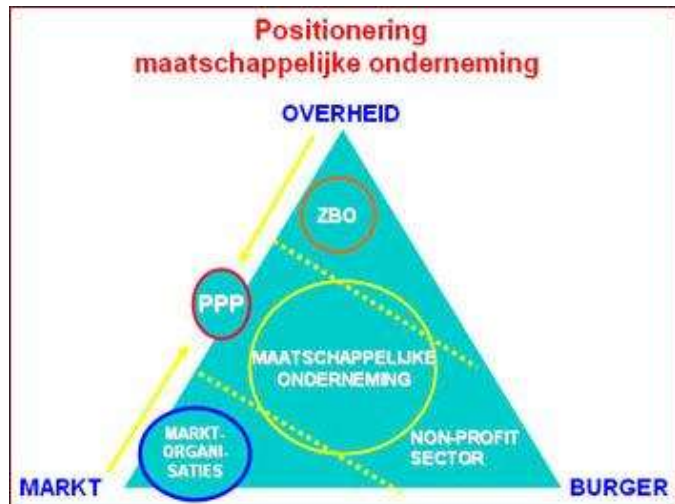
'Wijk bij Duurstede, kleine stad, grote geschiedenis'.

Het museum moet het middelpunt worden van de historische stad, samen met de VVV de 'gids' die het verhaal vertelt over het vele wat er fysiek in het stadje aanwezig is en wat eraan voorafging. In de Visie Stadspromotie (2016) van de gemeente Wijk bij Duurstede is 'historie' benoemd als uniek verkooppunt van de charmante oude binnenstad. De uitwerking van de Visie Stadspromotie valt samen met de aanloop van de verhuizing van Museum Dorestad naar de Markt. Samen met de in 2018 aangestelde centrummanager gaan horecaondernemers, winkeliers, gemeente, VVV en het museum dat unieke verkooppunt van de historie uitwerken en invullen. Museum Dorestad blijft daarin functioneren daarbij als kenniscentrum, inspiratiebron en aanjager.

Het Pop up museum zoals dat in 2019 zal verschijnen is daar een mooi voorbeeld van.

Positionering

Het model 'Positionering maatschappelijke organisatie' van prof.dr.ir. Kees Mouwen (CBMO, Tilburg) is een goede illustratie van de positie van het museum (als maatschappelijke onderneming) ten opzichte van burgerij, overheid en markt. Vanaf onze start zijn we erop gericht onze logische en natuurlijke maatschappelijke rol te vervullen. Museum Dorestad wil een verantwoordelijke en actieve buur, collega en partner zijn.

Als zelfstandige, maatschappelijke organisatie positioneert het museum zich als een instituut ten behoeve van de burgers in de markt (behoeften) van cultuur en recreatie met als specifieke kern: Een regionaal museum, dat zich ten doel stelt de belangrijkste periodes uit de geschiedenis van Wijk bij Duurstede/Dorestad uit te dragen met storytelling en een kleine collectie, dat drie episodes uit de geschiedenis representeert, te weten: De Limes en de tijd van de Romeinen, de opkomst van Dorestad als belangrijkste handelsstad, de neergang daarvan (Noormannen) en de Bourgondische tijd (David van Bourgondië). De Vikingen zullen daarbij voor de Dorestad periode als blikvanger gebruikt worden.

1.4 Strategische doelstellingen

Met jaarplannen wordt concrete invulling gegeven aan de strategische doelstellingen en het Meer Jaren Beleidsplan. Het Jaarverslag (en de Jaarrekening) zijn de middelen om te rapporteren wat er van het beleid gerealiseerd is en wat nadere aandacht en aanscherping behoeft.

Voor de periode tot en met 2021 zijn de volgende speerpunten richtinggevend voor het beleid.

- Speerpunt blijft bekendheid geven aan en het ontsluiten voor een breed publiek van de handelsplaats Dorestad.
- Zorgen voor meer interactiviteit zowel intern, als extern.
- Verdere digitalisering van de collectie.
- Verbetering van de educatieve component (met name voor basis- en middelbaar onderwijs)
- Integreren in de culturele verwevenheid van de verschillende groepen en instellingen in Wijk bij Duurstede. Met name een deelnemer zijn in het fenomeen 'stadspromotie'.
- Het bevorderen van publicaties en lezingen gebaseerd op de geschiedenis van Wijk bij Duurstede/Dorestad.
- Binnen drie jaar na de verhuizing het bezoekersaantal minimaal verviervoudigen.
De doelstelling is van 3700 bezoekers in 2014 naar 20.000 bezoekers in 2023. (Bij een gelijkblijvend aantal betalende bezoekers is het 'nieuwe museum' niet levensvatbaar).
- Samenwerkingsverbanden te sluiten met andere relevante musea en organisaties.

1.5 Belanghebbenden en samenwerkingsverbanden

Het museum stelt zich ten doel vele lijnen met elkaar te verbinden. Naast het intensiveren van de bestaande samenwerking met de regionale VVV, Kasteel Duurstede, verschillende plaatselijke organisaties, de Stichting Romeinse Limes en het Limes Forum en het Rijksmuseum voor Oudheden

te Leiden, streeft het museum naar koppelingen met andere historische verwantheden op het gebied van archeologie in het algemeen, de Romeinse Limes, Dorestad, de Vikingen en relevante historische figuren, David van Bourgondië en plaatselijke recente geschiedenis in de Zaal-voor-Allemaal:

- Archeologie

Belangrijk om te noemen is het periodiek 'Keukentafeloverleg' over lopende archeologische zaken in en rond Wijk bij Duurstede tussen LEU, Archeologisch Meldpunt Provincie Utrecht, Gemeente, lokale amateurs en het museum. Het museum is gastheer van dit overleg.

- De Romeinse Limes

Museum Dorestad is aangesloten bij de ontwikkelingen rondom de Romeinse Limes via de activiteiten en bijeenkomsten van de Stichting Romeinse Limes en het Forum Limes in Musea. Daarnaast neemt Museum Dorestad deel aan de zoektocht naar het verdwenen Romeinse Fort bij Wijk bij Duurstede/Rijswijk onder leiding van de organisatie 'Verdronken Forten Gelderland'.

- Dorestad, de Vikingen en relevante historische figuren

Museum Dorestad is lid van het internationale netwerk 'Destination Viking'. Het netwerk is een Europees netwerk dat haar teksten in het Engels publiceert.

'Destination Viking is a concept for travel experience. Partners from several countries in Europe have come together to develop a borderless tourism destination focusing on the Viking world.'

De verwachting is dat dit netwerk belangrijker wordt als het museum naar de Markt verhuist en zich meer met de Vikingen gaat profileren.

Een gezamenlijk project met de gemeente Roermond was de bouw van Vikinghuis. Het ontwerp was van Museum Dorestad de bouw door Roermond. De banden met Roermond worden aangehaald. In het Bonifatiusjaar 2016 is een band ontstaan tussen Wijk bij Duurstede en Dokkum. Dit zal, gezien het perspectief van deze samenwerking, de komende jaren verder worden uitgebouwd.

- Borgen lokale geschiedenis ('oral history')

Museum Dorestad streeft naar een intensieve samenwerking met de inwoners van Wijk door het opzetten van gezamenlijke producties en tentoonstellingen in de 'Zaal-voor-allemaal'.

2. COLLECTIE

2.1 Een samenhangende en afgebakende verzameling

Museum Dorestad herbergt in meerdere opzichten een bijzondere collectie. Het zwaartepunt van het museum – zoals de naam laat zien - ligt bij het onder de aandacht brengen bij een breed publiek van de vroegmiddeleeuwse handelsplaats Dorestad. Daar is de collectie dan ook primair op gericht. Die staat ten dienste van het aanschouwelijk maken van de geschiedenis van Wijk bij Duurstede in het algemeen en die van de handelsplaats Dorestad in het bijzonder. Het is de hoofddoelstelling van de *Stichting Stedelijk en kantonnaal museum Wijk bij Duurstede* die de collectie van het museum beheert en presenteert. Uit die doelstelling volgt het beleid met betrekking tot zaken als het beheren, tentoonstellen en onderzoeken van de collectie.

Hoewel de collectie relatief klein is, maakt de bijzondere samenhang deze waardevol. Er zijn in Nederland maar weinig musea die zich vrijwel uitsluitend op archeologische vondsten richten. Daarbij gaat het dan in de meeste gevallen om een breed verzamelgebied. Museum Dorestad onderscheidt zich door een afgebakende verzameling in tijd en ruimte. Het feit dat de resten van Dorestad letterlijk onder het museum liggen, geeft de collectie een extra belevingswaarde.

2.2 Oudheidkundige en archeologische objecten

De collectie bestaat uit circa 3000 objecten die zijn verdeeld over 1750 inventarisnummers. Daarvan vallen bijna 400 inventarisnummers onder oudheidkundige voorwerpen, de rest zijn archeologische objecten. Een strikte scheiding is er feitelijk niet te maken, maar het belangrijkste criterium is dat oudheidkundige voorwerpen niet, en archeologische wel zijn opgegraven.

Van de oudheidkundige objecten zijn de objecten vermeldenswaardig die afkomstig zijn uit of rond het nabije kasteel Duurstede, zoals enkele meubelstukken, gebruiksvoorwerpen en wapens. Veel objecten uit het (bestuurlijke) verleden van Wijk bij Duurstede liggen in depot en zijn niet voor het publiek toegankelijk.

Onze kerncollectie wordt gevormd door archeologische objecten. Deze is te verdelen in een prehistorische, een Romeinse en een middeleeuwse deelcollectie.

Het overgrote deel van de collectie beslaat de vroege middeleeuwen, in het bijzonder dat van de handelsplaats Dorestad. Om een beeld van deze plaats te geven zijn er enkele honderden objecten in vitrines tentoongesteld die met de nodige informatie het dagelijkse leven en de werkzaamheden in de handelsplaats illustreren.

Een deel van de archeologische collectie ligt in depot en wordt gebruikt voor wisselexposities en incidenteel ook om aan andere musea in tijdelijke bruikleen te geven.

2.3 Collectiegeschiedenis

De eerste objecten zijn aan het begin van de twintigste eeuw door lokale notabelen bijeengebracht voor het *Stedelijk en Kantonnaal Museum Wijk bij Duurstede* dat in 1926 opgericht werd, de directe voorloper van Museum Dorestad. Speerpunten van deze collectie plaatselijke oudheidkundige objecten vormen objecten van kasteel Duurstede, oude gebruiksvoorwerpen van bewoners uit Wijk bij Duurstede en het naburige Cothen en Langbroek en objecten die een functie vervulden bij openbare diensten in deze plaatsen, zoals het bestuur, de veerdienst, politie of brandweer.

De archeologische objecten zijn deels door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) in Wijk bij Duurstede opgegraven tijdens de grootschalige campagnes in de jaren 1967 tot 1992 en door deze dienst rechtstreeks in het museum ingebracht. Daarnaast bestaat de

archeologische collectie uit objecten uit de gemeentelijke collectie die in 1926 bijeen zijn gebracht. Deze gemeentelijke collectie is in de loop der tijd uitgebreid met toevallig gevonden objecten die tevoorschijn kwamen bij graafwerkzaamheden, bijvoorbeeld van het Amsterdam-Rijnkanaal of tijdens incidentele bouwactiviteiten.

Hoewel de gemeente Wijk bij Duurstede haar eigen collectie aan het museum in bruikleen heeft gegeven, functioneert het museum tegelijk als depotplaats voor deze gemeentelijke objecten. Wat de collectie betreft zijn gemeente en museum dan ook zeer met elkaar verweven.

2.4 Restauratie

Restauratie van objecten vindt *ad hoc* plaats als die bij inspectie in dusdanig slechte staat blijken te verkeren dat ingrijpen noodzakelijk is voor het behoud ervan.

Recentelijk zijn verschillende brandweerattributen, waaronder enkele leren brandblusemmertjes gerestaureerd. Door de slechte staat van het leer was eenvoudigweg conserveren geen optie. Daarom zijn deze niet alleen geconserveerd, maar ook gerestaureerd.

2.5 Behoud en beheer

In verband met behoud en beheer is de archeologische collectie te verdelen naar materiaalsoort in: organische materialen, metalen en overige materialen. Bij het organische materiaal gaat het voornamelijk om objecten van been en gewei, waarbij er bijzondere aandacht aan wordt besteed dat deze niet in aanraking komen met materialen die aantasting of schimmelvorming kunnen veroorzaken. Datzelfde geldt voor metalen, waarbij extra aandacht is voor de schadelijke effecten van contact met hygroscopische materialen.

Alle tentoongestelde objecten zijn en worden in vitrines opgesteld en daardoor niet aan te raken door het publiek, met uitzondering van enkele meubelstukken. Alle in depot bewaarde objecten zijn in kunststof dozen, of in kunststof verpakking in kartonnen dozen, ondergebracht. Grotere objecten staan los op planken in een kast. Daarbij is naar overzichtelijkheid gestreefd. Alle depotstukken kunnen dan ook binnen enkele minuten teruggevonden worden. Bij depotstukken kan geen licht doordringen. Voor het behoud en beheer zijn in de huidige locatie maatregelen genomen op het gebied van: klimaat, verlichting, Uv-licht en conservering. Deze maatregelen zullen ook op de nieuwe locatie genomen worden. Een beschrijving per maatregel is te vinden in bijlage 1.

Het resultaat van al deze maatregelen is dat vrijwel de gehele collectie gekwalificeerd kan worden als stabiel en in goede conditie verkerend. Slechts enkele metalen objecten, met name ijzeren, zijn dat nog niet. Deze zullen op termijn onderhanden worden genomen. In afwachting daarvan komen deze niet in aanmerking om in bruikleen uit te geven.

2.6 Onderzoek en ontsluiting van de collectie

De volledige collectie van 3000 objecten is geregistreerd in een interne database. Daartoe zijn alle objecten voorzien van een inventarisnummer en een objectnaam. Vaste gegevens in de database zijn de standplaats en de herkomst of eigenaar van ieder object, alsmede het aantal objecten met het betreffende inventarisnummer. Daarnaast kunnen er bijkomende gegevens aan een object zijn toegevoegd, zoals afbeeldingen, de vindplaats, de ouderdom, een beschrijving, de materiaalsoort, de conservatietoestand en eventuele literatuur. Het systeem maakt het mogelijk om binnen enkele minuten over een willekeurig object te kunnen beschikken. Verplaatsing van objecten, ook tijdelijk, wordt onmiddellijk en consequent geregistreerd.

Museum Dorestad streeft ernaar om een groot deel van de collectie in hoge kwaliteit te fotograferen, zowel voor eigen documentatie als voor gebruik in publicaties. Thans hebben we 40% van de volledige collectie gefotografeerd en meer dan 50% van de archeologische collectie.

Van alle digitale bestanden die uit de registratie en eventueel onderzoek voortkomen, worden drie back-ups gemaakt, waarvan twee buiten het museum bewaard worden.

De gemaakte afbeeldingen worden ook gebruikt om naar specialisten te sturen, want Museum Dorestad streeft ernaar om de collectie zo goed mogelijk te determineren en te documenteren. Daarbij staan objecten niet op zich, maar worden in hun historische en archeologische context bekeken. Dat proces is in volle gang en zal ook de komende jaren voortgezet worden. Voor zover dat in het verleden nog niet gebeurd is, streven we ernaar om de uitkomst van het onderzoek naar belangwekkende (groepen van) objecten te publiceren. Daarmee willen wij de wetenschappelijke waarde van de collectie verhogen.

Sommige groepen objecten worden in een afzonderlijke catalogus beschreven, zoals gebeurd is met de collectie benen kammen en de collectie sleutels. Er zullen nog andere objectgroepen volgen, zoals de bijzondere collectie glazen kralen, die allemaal voor wetenschappelijke studies beschikbaar worden gesteld.

2.7 Collectievorming

Zowel de gemeentelijke collectie als die van het Rijk zijn in langdurige bruikleen aan het museum afgestaan door respectievelijk de gemeente Wijk bij Duurstede en het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden. Daarnaast zijn er kleinere bruiklenen van particulieren, Museum Flehite in Amersfoort (archeologische objecten) en in toenemende mate de Provincie Utrecht (archeologische objecten).

De Provincie beheert alle recente archeologische vondsten uit Wijk bij Duurstede.

Bovendien heeft het museum in de loop van de tijd een eigen collectie in eigendom verworven. Het gaat voor een belangrijk deel om toevallige vondsten die door plaatselijke bewoners geschonken zijn. Daarbij werd aanvankelijk geen criterium gehanteerd, alles werd aangenomen.

Sinds begin 2011 heeft de Stichting een doelstelling omschreven die de basis vormt voor het criterium van het verwerven van objecten. Daarbij is het collectieplan het uitgangspunt. Objecten die daaraan voldoen worden in bruikleen of als schenking aanvaard. Alleen voor wisseltentoonstellingen kunnen objecten in bruikleen worden genomen die buiten het criterium vallen, maar deze bruiklenen zijn uiteraard van beperkte duur. Actieve verwerving door aankoop kan vanwege onze beperkte financiële middelen slechts incidenteel plaatsvinden. Zo is er in 2013 een muntschat aangekocht met steun van de Provincie Utrecht. Dergelijke aankopen gebeuren op *ad hoc* basis. Er is voor verwerving dan ook geen vast budget gereserveerd. Recente uitbreidingen van de collectie zijn die van een unieke Vikingsleutel en een kleine zilverschat uit de nabijgelegen gemeente Buren, waarvan het belangrijkste object een Scandinavische vingerring uit de Vikingtijd is. Deze objecten zijn door particulieren in (langdurige) bruikleen aan het museum gegeven. Over de zilverschat is inmiddels door de conservator gepubliceerd.

Er zijn drie perioden gekozen, waar eventuele verwerving van objecten nu al op is afgestemd. Het gaat om de Romeinse periode, de vroege middeleeuwen in het algemeen en in het bijzonder die van Dorestad en ten slotte de periode van David van Bourgondië (voornamelijk 15de eeuw). Daarbij moeten de vroege middeleeuwen de boventoon voeren.

Daarnaast hanteren we in beginsel een geografische restrictie. Alle objecten moeten in of in de directe omgeving van Wijk bij Duurstede zijn gevonden of anders in directe relatie daarmee staan. Denk bijvoorbeeld aan een munt die in Dorestad is geslagen maar ergens anders is gevonden. De archeologische collectie is in grote lijnen representatief voor het Romeinse en middeleeuwse verleden van Wijk bij Duurstede. Er zijn in feite weinig lacunes, maar door kwalitatief betere objecten te verwerven is nog veel winst te behalen. Verwerving is dan ook primair op het kwalitatief verbeteren van de collectie gericht. Met betrekking tot het afstoten van objecten hebben wij geen afzonderlijk beleid ontwikkeld. Zolang dat nog niet het geval is, zal er niets uit de collectie worden afgestoten.

2.8 Collectiemobiliteit

Museum Dorestad streeft naar samenwerking met andere musea. Bij die samenwerking hoort dat wij objecten uit onze collectie in tijdelijke bruikleen geven. Daarnaast worden objecten ook voor studie afgestaan, zij het in mindere mate. Daarom geven we ook altijd gehoor aan verzoeken, mits die aan de door ons gestelde eisen met betrekking tot hantering, veiligheid en klimaateisen voldoen en onze vaste opstelling er niet door wordt ontwricht. Daarom streven we ernaar zoveel mogelijk objecten uit het depot uit te lenen. Zo'n bruikleen heeft altijd een tijdelijk karakter, objecten worden nooit voor een langere periode dan één jaar afgestaan.

Bruiklenen gaan vergezeld van een bruikleenovereenkomst, waarin de duur van de bruikleen is geregeld, de omstandigheden waaronder de objecten vervoerd en geëxposeerd worden, de waarde waarvoor de objecten verzekerd dienen te zijn en hoe de objecten behandeld moeten worden. De periode dat we vanwege de overgang naar onze nieuwe locatie voor publiek gesloten zijn, is een mooie gelegenheid om verschillende topstukken uit onze vaste opstelling uit te lenen. Er zijn daaromtrent inmiddels verschillende afspraken met musea gemaakt.

2.9 Digitale toegankelijkheid collectie

Momenteel werken wij aan een externe database die via internet te raadplegen is. De daarin opgenomen gegevens en afbeeldingen wijken niet wezenlijk af van de interne database. De infrastructuur van deze database is inmiddels opgebouwd en getest. Nu staat het invoeren van de collectiegegevens op het programma. Als een substantieel deel van de objecten is ingevoerd, zullen de voor het publiek bedoelde velden algemeen toegankelijk worden gemaakt via de website van het museum. Sommige velden met vertrouwelijke gegevens blijven alleen voor intern gebruik toegankelijk.

3. PUBLIEK

3.1 Publieksbereik

Door de verhuizing naar de Markt (een gebouw waarin zowel het Museum als de VVV zijn gehuisvest) en nieuwe, eigentijdse inrichting verwacht het Museum, dat het bezoekersaantal fors zal toenemen. De doelstelling is tot 17.500 bezoekers per jaar. De grondslag voor deze aanname is dat op dit moment al 36.000 bezoekers per jaar bij de VVV over de drempel komen. De openstelling van de VVV zal door de komst van het museum met name op zondag verruimd worden. Door de samenwerking tussen VVV en museum – gezamenlijke inzet van de Zp'er van de VVV - kan de promotie voor het museum uitgebreid worden en beter ingebed in de algemene promotie van Wijk bij Duurstede. Verder zal op de gevel van het gebouw een verleidelijke 'teaser' tot bezoek aan het museum komen. Daarnaast zal in de periode 2018 tot 2021 onder leiding van een centrummanager stadspromotie voor Wijk bij Duurstede komen. Door deze vier maatregelen: verruiming openingstijden, meer en betere pr, uitnodigend gebouw en stadspromotie verwachten de VVV en het museum dat het aantal 'drempeloverschrijdingen' zal toenemen tot 50.000 bezoekers per jaar. Het doel is 1/3 daarvan te verleiden tot een bezoek aan het vernieuwde Museum Dorestad. Onderzoek in 2016 liet zien dat 70% van de bezoekers aan het museum een Museumjaarkaart had. Op basis van dit percentage moet het niet moeilijk zijn bezoekers te interesseren voor een bezoek aan het museum.

3.2 Samenstelling publiek

Registratie van bezoekers heeft in 2016 als een pilot een enquête plaats gevonden. In de periode januari t/m mei 2016 tijdens de wisseltentoonstelling over de verkregen stadsrechten van Wijk bij Duurstede in 1300 zijn 77 formulieren ingevuld. Niet alle formulieren waren volledig ingevuld en bij sommige vragen heeft men meerdere antwoorden gegeven. In het nieuwe museum zal er een permanente enquête worden gehouden, waardoor beter kan worden ingespeeld op de behoeften van de bezoeker voor zover dit binnen de mogelijkheden van het museum valt.

De voorlopige conclusie over de samenstelling van het publiek zal in eerste instantie worden geëxtrapoleerd en daarna met onderzoek via de enquêtes worden bijgesteld.

Demografisch:	Man 53%, vrouw 47%, waarvan 78% ouder dan 40 jaar.
Herkomst:	Wijk bij Duurstede 9,5%, Provincie Utrecht 31,5%, Elders 59%
Museumjaarkaart:	70% van de bezoekers (exclusief scholieren) is in het bezit van een MJK.

3.3 Doelgroepen

Buiten de educatie richt het museum zich in eerste instantie tot degene, die geïnteresseerd is in de geschiedenis, die door het museum wordt geconserveerd. Door wisseltentoonstellingen kan steeds een andere niche binnen het bezoekerspotentieel worden aangesproken. Een goed voorbeeld van het aanspreken van een andere groep bezoekers was de tentoonstelling over Bonifatius. Vanwege deze tentoonstelling kreeg het museum aandacht in andere meer religieus georiënteerde media waardoor een hele nieuwe groep bezoekers naar het Museum Dorestad kwam.

Door de bewoners van Wijk bij Duurstede te laten participeren in wisseltentoonstellingen in de 'Zaal-voor-allesmaal' kan er meer draagvlak worden verkregen binnen de gemeente zelf, waardoor meer inwoners uit de eigen gemeente naar het museum zullen komen. Per 'vrije' tentoonstelling zal de doelgroep moeten worden vastgesteld. Dit geldt in principe ook voor de wisseltentoonstellingen.

Door samenwerkingsverbanden met andere musea en/of instanties kunnen ook niet direct potentiële bezoekers worden betrokken bij het museum.

3.4 Publieksactiviteiten

Door de tijdelijke sluiting van het museum zal er in die periode op een andere manier invulling gegeven worden aan de publieksfunctie. Voorbeelden daarvan zijn de aanwezigheid van het museum op evenementen waar educatie en geschiedenis centraal staan, het uitbrengen en ronddelen van een Vakantie Doe boekje voor de klassen 5 en 6 van het primair onderwijs en het mede initiëren van een Pop Up museum. De gebruikelijke publieksactiviteiten zoals bijvoorbeeld het Vikingenweekend, de Museumweek of de week van de Romeinen kunnen tijdens de sluiting niet plaatsvinden. Deze en andere activiteiten zullen in al dan niet gewijzigde vorm terugkomen op de nieuwe locatie.

3.5 Tentoonstellingen

De tentoonstellingen zullen voor zowel de vaste collectie, als de wisseltentoonstellingen in de ‘tussenperiode’ niet mogelijk zijn. Het nieuwe museum heeft het voornemen haar deuren te openen met een unieke en aansprekende openingstentoonstellingen over de Vikingen.

Museum Dorestad staat ook in het nieuwe pand achter de geschiedenis, die nu door haar wordt verteld, maar zal ook doorgaan met wisseltentoonstellingen aanhakend op de drie belangrijkste perioden. Daarnaast zijn er nu mogelijkheden tot “out of the box” tentoonstellingen en voor inwoners van Wijk bij Duurstede de mogelijkheid een eigen korttijdelijke tentoonstelling te produceren. Museum Dorestad zoekt in haar nieuwe profiel op de Markt naar verrassende invalshoeken en een vernieuwende en laagdrempelige aanpak. Mede door de nieuw ontworpen vaste tentoonstelling door bureau Podium kunnen we in de toekomst onze bezoekers nog meer meegeven met een ervaring die hen verrijkt.

3.6 Randprogramma

Door de samenwerking met andere musea en instanties kan Museum Dorestad (in sommige gevallen als landelijk middelpunt) meewerken aan gezamenlijke activiteiten en programma’s.

Samen met de VVV wordt gedacht aan het initiëren van activiteiten in de buitenruimte van Wijk bij Duurstede zoals wandelroutes door de binnenstad met informatieborden over de historie.

Voorbeelden daarvan zijn te vinden in vergelijkbare plaatsjes als Dokkum en Coevorden.

Onder het uitwerken van een randprogramma valt ook een intensievere samenwerking met Kasteel Duurstede rondom David van Bourgondië.

Daarnaast zijn historische locatietheaterstukken kansrijk als publiekstrekker in het zomerseizoen.

Wijk bij Duurstede heeft daarin een ad hoc traditie met stichting De Inrichting die al diverse op historische gebeurtenissen gebaseerde theaterstukken op locatie bracht. Het museum kan samen met De Inrichting een programma voor de komende jaren ontwikkelen. Dat programma kan al dan niet aanhaken op de thema’s van de wisseltentoonstellingen van het museum of die in de ‘Zaal-van-allemaal’.

Een mogelijkheid in het kader van ‘slow tourism’ en de opkomende trend van het bezinningstoerisme is het te ontwikkelen Bonifatius pelgrims pad van Wijk bij Duurstede naar Dokkum. Als aanloop daar naartoe zijn museum, VVV en gemeente Wijk bij Duurstede bezig om in samenspraak met Het Genootschap van St Jacob de ‘Camino der Lage Landen’ door Wijk bij Duurstede te laten lopen.

3.7 Kenniscentrum en publicaties

Museum Dorestad wil naast een museum een kenniscentrum zijn. Veel wetenswaardigheden worden via de eigen website en overige sociale media wereldkundig gemaakt. Er wordt gebruik gemaakt van Twitter, Facebook, YouTube en gedrukte media. Ondanks de beperkte middelen krijgt het museum voldoende pr. Het doel is van voldoende naar ruim te streven. Ondanks de wetenschap te moeten verhuizen en de onzekerheid in tijd was het aantal publicaties zeer redelijk. Met name Lid van het Bestuur en conservator Luit van der Tuuk publiceert en publiceert regelmatig over Dorestad en andere gerelateerde historische- en/of archeologische wetenswaardigheden. Aldus levert het museum een substantiële bijdrage aan kennis en inzicht over de perioden waaraan het museum aandacht besteedt. In bijlage 3 is zijn cv met onder andere een lijst van publicaties opgenomen.

3.8 Educatie

De educatie, zoals die door het museum wordt aangeboden, zal ook tijdens de 'tussenperiode' blijven bestaan. De tijdelijke locatie zal zodanig worden ingericht, dat het educatieprogramma (zie bijlage 2) in zijn geheel kan worden uitgevoerd. Daarmee zal de continuïteit naar het betrekken van de nieuwe museumlocatie worden gewaarborgd. Op de nieuwe locatie zal het museum een aparte geheel nieuw ingerichte educatieruimte hebben. Op basis van de ervaringen en reacties op de nieuwe locatie zal vanaf 2019 gekeken gaan worden naar vernieuwing van de educatie programma's.

3.9 Marketing en Pr

Musea doen aan Pr om bezoekers te werven voor de tentoongestelde collectie en voor bijzondere activiteiten. Dat vergt menskracht en geld. Samenwerken met andere organisaties die dezelfde belangen hebben biedt dan mogelijkheden. Zijn die er? Zeer zeker. Cultuurhistorie en toerisme worden als een sterke combinatie gezien. Wijk bij Duurstede voldoet bij uitstek aan de definitie van 'historische stad' zoals opgenomen in de Nota Belvédère van het Ministerie van ELI: 'Een historische stad is een stad waar naar verhouding tot andere steden veel cultuurhistorische waarden in onderlinge samenhang en/of waarden van bijzondere betekenis aanwezig zijn'. Voeg daarbij dat een favoriete recreatiebezigheid 'steden bezoeken' is en het gemeenschappelijk belang van de VVV, het museum, de horecaondernemers, de middenstand en andere publiekstrekkingen is evident. Gemeenten promoten dat gezamenlijk belang tegenwoordig middels 'citymarketing'. Meer bezoekers in het centrum van Wijk bij Duurstede is goed voor iedereen. Samenwerking en gezamenlijke marketing van de UCSP's (Unique Culturalhistorical Selling Points) van Wijk bij Duurstede zijn daarbij noodzakelijke voorwaarden om de schaarse middelen optimaal in te zetten.

Online aanwezigheid

Het museum heeft een up-to-date website naast een Facebookpagina en een Twitteraccount. De website kent onder andere een blog van de conservator. Er is ook een eigen YouTube kanaal, waar naast een impressie van het huidige museum, gemaakt door studenten, een door het museum geproduceerde film zal worden vertoond over bisschop David van Bourgondië. Deze film is opgenomen in Wijk bij Duurstede met een cast uit deze stad. Inmiddels staat een tweede productie over de invallen van de Vikingen op stapel.

Interactie met publiek

Om met het publiek de belangrijkste episodes van de Wijkse geschiedenis in te duiken zijn er, naast de vaste- en wisseltentoonstellingen verschillende mogelijkheden:

- Romeinenweek
- Vikingenweekend
- Open Monumentendag
- Museumweek
- Lezingen
- Speciale acties met meerdaagse recreanten in de provincie Utrecht.
- Ad hoc evenementen
- Participatie in tijdelijke museumproducties
- Storytelling met de verhalenvertellers en andere mogelijkheden

De verhalenvertellers zijn inmiddels ingeburgerd in Wijk bij Duurstede. Dat komt mede doordat ze een hoofdrol spelen in het Vakantie Doe boekje dat uitgedeeld is. Met de komst van het Pop Up museum zullen de verhalenvertellers aan naamsbekendheid winnen en op een speelse manier bijdragen aan het vertellen van de geschiedenis van Wijk bij Duurstede. Museum Dorestad produceert daarnaast in het kader van Storytelling o.a. korte films en teasers. De eerste (proef)productie over het leven van David van Bourgondië is in 2016 gemaakt en zal op de website van het museum en op YouTube worden geplaatst. De film is gemaakt met medewerking van kasteel Duurstede en de Grote Kerk. De acteurs in de film waren bijna allemaal lid van een amateurtheatergezelschap uit Wijk bij Duurstede. Zowel het museum als het kasteel kunnen de film gebruiken. Bij een volgende productie, bijvoorbeeld over de Vikingen, zal de lokale bevolking weer worden uitgenodigd mee te werken.

Museumwinkel

De museumwinkel is nu nog een klein onderdeel van het huidige museum. De verhuizing naar de Markt zal de museumwinkel laten samenvallen met de winkel van de VVV. Een verkoopsucces zijn de boeken van onze conservator Luit van der Tuuk. Zijn werken zijn alom gewild en worden enthousiast ontvangen door de adepten van het museum en de tentoongestelde periodes uit de vaderlandse geschiedenis. Door het samenvoegen van de museumwinkel en ticket-uitgifte met de VVV-winkel kan er zowel administratief als commercieel veel efficiënter worden gewerkt.

Prijsstrategie

Centraal in de prijsstrategie staat de Museumjaarkaart. Per MJK-bezoeker ontvangt het museum 63% van de ticketprijs. Dit gegeven moet meegenomen worden in de toegangsprijs op de nieuwe locatie. De toegangsprijs van een klein museum kan nauwelijks fluctueren en moet bescheiden zijn. De huidige toegangsprijs is 4,50 euro. In het nieuwe museum zal een basisprijs van 5 of 6 euro gaan gelden. Voor 30% van de bezoekers is dit dan de basisprijs. Een kinder- en seniorenkaartje zal waarschijnlijk 3 euro gaan kosten. Voor groepen zijn speciale arrangementen mogelijk. Ook zullen er, bijvoorbeeld naar meerdaagse recreanten op bijvoorbeeld de Utrechtse Heuvelrug acties ontwikkeld worden om de mensen naar het museum te krijgen. Gezien de centrale plaats van het museum in de stadspromotie kan het carry-over effect naar horeca en detailhandel van betekenis zijn.

Vrienden

Museum Dorestad heeft geen Vereniging van Vrienden van het museum meer. Het is wellicht een overbodige luxe, omdat het museum volledig draait op vrijwilligers, die zich in voldoende mate aanmelden. In principe spreken we hier in directie zin al over vrienden van het museum. In de aanloop naar het nieuwe museum en de op te zetten crowdfunding campagne zal bekeken worden of een nieuwe Stichting Vrienden van Museum Dorestad zinvol en kansrijk is.

4. BEDRIJFVOERING

4.1 Huisvesting en facilitair

Het pand dat door het museum betrokken zal worden is eigendom van de gemeente. Voordat het museum het pand zal betrekken zal een grootscheepse renovatie plaatsvinden die het pand geschikt zal maken aan de eisen die heden ten dage aan publieke toegankelijke ruimten gesteld worden. Zo zal voor de toegankelijkheid een apart trappenhuis met lift voor mindervaliden gebouwd worden. In het kader van 'duurzaamheid' - zowel wat betreft energieverbruik als lage exploitatielasten voor de (maatschappelijke) huurders - zal de gemeente onderzoeken of de verbouwing aangegrepen kan worden om het pand zo energiezuinig mogelijk te maken. Het pand heeft geen tuin of buitenruimte. Hiermee zijn dus geen onderhoudskosten gemoeid.

Het museum zal een eigen 'museumcafé' krijgen door een doorbraak naar een naastgelegen ruimte van café-restaurant De Engel. Doordat het museumcafé uitgebaat wordt door De Engel zijn hiermee geen extra exploitatiekosten gemoeid.

De VVV en het museum zullen de huurders zijn van het pand. De voormalige raadszaal zal gebruikt blijven worden voor het voltrekken van huwelijken. De gemeente is verantwoordelijk voor het groot onderhoud van het pand, de VVV en het museum voor het dagelijks onderhoud.

De VVV en het museum betalen gezamenlijk en naar rato de energie en telecom kosten. Voor de ICT zullen VVV en museum samen een systeem inkopen en nauw samenwerken aangezien de balie (ticketverkoop) en de winkeverkoop gezamenlijk gedaan zullen worden.

4.2 Personeel en organisatie

VVV en Museum Dorestad gaan niet in een rechtspersoon samengevoegd worden vanwege het feit dat ze heel verschillende doelstellingen en expertise hebben. Beiden blijven als zelfstandige rechtspersonen voortbestaan. De besturen van beide organisaties hebben regelmatig overleg en werken in het voortraject naar de verhuizing en in de stadspromotie al nauw samen.

Het museum heeft geen beroepskrachten meer en draait volledig op vrijwilligers. De VVV heeft voor 0,6 fte een coördinator in dienst die de baliemedewerkers voor openstelling en alle facilitaire zaken regelt. De VVV heeft een vaste Zelfstandig Professional voor de marketing. In het kader van de Stadspromotie werkt deze Zp'er inmiddels al nauw samen met het museum en de centrummanager. Een sleutelfunctie voor elk zichzelf respecterend museum is een goede conservator. Museum Dorestad prijst zich gelukkig met vrijwillig conservator Luit van der Tuuk. Als autodidact op het gebied van de Vroege Middeleeuwen en Dorestad is hij inmiddels alom gerespecteerd. Dit moge blijken uit het feit dat hij in 2013 - als eerste niet archeoloog - de W.A van Es prijs van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed toegekend heeft gekregen. Het grote aantal publicaties van zijn hand over de kernperioden die voor Museum Dorestad zijn gekozen is een waardevolle toevoeging aan de kennis en inzichten over deze perioden.

De verhuizing naar de nieuwe locatie brengt met zich mee dat drie vrijwilligersgroepen in elkaar geschoven gaan worden: de baliemedewerkers, de rondleiders en de beheervrijwilligers. Dit worden gezamenlijke vrijwilligerspools van de VVV en Museum Dorestad die in overleg zullen worden ingezet door de coördinator van de VVV en de werkgroep coördinatoren van het museum. Dit is zowel voor de continuïteit van de VVV als het museum een zeer goede ontwikkeling.

In 2019/2020 zullen de museumvrijwilligers in VVV-taken geschoold moeten gaan worden en de VVV-vrijwilligers in de historie van Dorestad en over de nieuwe tentoonstelling in het museum.

Voor de educatie en het maken van wisseltentoonstellingen zullen de bestaande vrijwilligersgroepen met hun coördinatoren van het museum blijven voortbestaan. Daarnaast is er een vrijwillig medewerker secretariaat die dit ook in de nieuwe situatie zal blijven doen in nauwe samenwerking met de VVV. De samenwerkingsstructuur zal door de besturen van de VVV en Museum Dorestad in 2019 en 2020 uitgewerkt gaan worden.

4.3 Vrijwilligers en stagiaires

De verhuizing naar de Markt en het samengaan van diverse vrijwilligersgroepen van de VVV en het museum heeft grote en voordelen op het gebied van werving en deskundigheidsbevordering. Voorheen waren VVV en museum min of meer concurrenten van elkaar voor vrijwilligers voor de balie. Nu hebben ze een gezamenlijk belang en kan gezamenlijke werving plaatsvinden. Dit kan door de gezamenlijkheid met een verhoogde inzet. Het nieuw te openen museum is daarbij een aantrekkelijke incentive om nieuwe vrijwilligers te werven voor alle werkgroepen.

Wat betreft de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers is daar in de Provincie Utrecht voorzien door het LEU (Landschap Erfgoed Utrecht) al jaren de vaste partner van VVV en museum voor cursussen voor de vrijwilligers door het relevante aanbod dat regelmatig gecommuniceerd wordt. Voor de balievrijwilligers en rondleiders is een cursus reanimatie en gebruik van de AED aan de orde. Voor de vrijwilligers educatie is een cursus kinder-EHBO nuttig.

Wat betreft stagiairs heeft het museum hiervan tot nu toe spaarzaam gebruik gemaakt omdat vaak geen goede doorlopende begeleiding geboden kon worden. Die begeleiding is in de nieuwe situatie makkelijker. De komende jaren zal met name ingezet worden op stagiairs voor Pr en marketing. De begeleiding kan ingevuld worden samen met de Zp'er Communicatie en Marketing van de VVV.

4.4 Duurzaamheid

Het museum zal zich in eerste instantie concentreren op het aandacht vragen bij de gemeente voor een zo duurzaam mogelijke renovatie van het gebouw met aandacht voor goede isolatie en zo laag mogelijk energiegebruik. Energiezuinige verlichting speelt hier een grote rol in. De lage energielasten vertalen zich in lagere exploitatielasten die ook weer gunstig zijn voor het lange termijnperspectief van de VVV en Museum Dorestad. Op het niveau van de dagelijkse bedrijfsvoering is duurzaam en 'eerlijk' inkopen en gescheiden afvalinzameling een aandachtspunt dat nader uitgewerkt en geformaliseerd moet worden.

4.5 Cultureel ondernemen

Het Cultureel Ondernemerschap richt zich bij Museum Dorestad in de aanloop naar het nieuwe gebouw vooral op het zo laag mogelijk houden van de exploitatiekosten. De verduurzaming van het gebouw is daar cruciaal in. Hoe lager de exploitatiekosten hoe eenvoudiger het is een sluitende begroting te krijgen. Wat betreft het ondernemerschap aan de inkomstenkant verwacht het museumbestuur door de nieuwe centrale ligging 'automatisch' een hogere inkomsten door meer bezoekers. Bij het museum komen nu jaarlijks ongeveer 3500 a 4000 bezoekers en 1000 a 1500 scholieren over de vloer. Bij de VVV hopen we jaarlijks 50.000 bezoekers te verwelkomen aan de balie. Hierin zit de uitdaging om minimaal 35% van deze bezoekers te verleiden tot en bezoek aan het museum. Daarbij is – zoals al eerder gesteld - het grote aantal bezoekers met de MJK zeer bemoedigend. Deze bezoekers zullen snel verleid kunnen worden tot een bezoek aan het museum.

Een apart onderdeel in het traject van Cultureel Ondernemerschap vormt de trouwzaal. Deze wordt nu hooguit 20 tot 25 keer per jaar gedurende een aantal uren gebruikt (doorgaans op vrijdagmiddag en zaterdag en in de zomervakantie). Voor deze zaal liggen kansen voor locatieverhuur.

In de crowdfunding campagne zal deze zaal een rol gaan spelen en zal de mogelijkheid tot huur onder de aandacht van een breed publiek gebracht worden. Voor zowel de VVV als het museum zijn 20 verhuurmomenten per jaar al een substantiële bijdrage aan de omzet. Alle horecaondernemers op de Markt zullen in staat gesteld worden om deze zaal te huren voor vergaderingen, bijeenkomsten, ontvangsten en recepties.

In de verbouwingsplannen is opgenomen dat voorzieningen voor cateraars worden opgenomen zodat het huren door externen zo aantrekkelijk mogelijk gemaakt wordt.

In overleg met De Engel zal bekeken gaan worden of het museumcafé bijdraagt aan een stijging van de omzet en of deel daarvan terug kan vloeien naar het museum en de VVV.

4.6 Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte voor de verbouw en nieuwe inrichting is weergegeven in een apart document. De gemeente neemt het leeuwendeel (50%) van de kosten van de verbouwing en inrichting van de nieuwe locatie voor haar rekening.

Op de oude locatie bedroegen de totale exploitatiekosten in 2016 68.539 euro. De exploitatiekosten werden voor 73% (= 50.350 euro) gedekt door de gemeentelijke subsidie. De gemeente bracht in 2016 geen huur in rekening. De inkomsten uit kaartverkoop inclusief MJK dekten 14% (= 9638 euro) van de kosten en de overige inkomsten zoals de winkel en educatie 13% (= 8551 euro).

Na de verhuizing zal de financieringsmix in de exploitatie dezelfde zijn met dien verstande dat de verwachting is dat de inkomsten uit kaartverkoop en de winkel een groter deel van de omzet zullen uitmaken. Zodra het museum op de nieuwe locatie haar deuren opent – naar verwachting op 1 januari 2019 – zal de gemeente de exploitatiesubsidie met 8000 euro verlagen. Voor de nieuwe locatie zal de gemeente geen huur in rekening brengen dan wel deze kosten 1-op-1 compenseren door een hogere exploitatiesubsidie. In de bijgevoegde Meer Jaren Exploitatiebegroting (bijlage 3) is te zien hoe de inkomsten en uitgaven zich naar verwachting zullen ontwikkelen. Het museum verwachten kostenvoordelen door de samenwerking met de VVV. Daarnaast vallen op de nieuwe locatie een aantal kostenposten weg zoals bijvoorbeeld het tuinonderhoud.

4.7 Strategie verhogen eigen inkomsten

De verhuizing van Museum Dorestad van de Muntstraat naar de Markt is zowel een strategie voor het verhogen van de inkomsten als het verlagen van de kosten. De bezoeker enquête van het museum uit 2016 liet zien dat bezoekers het museum erg moeilijk konden vinden en zich verbaasden over de excentrische ligging. Dit is met de vestiging op de Markt ondervangen.

Zoals betoogd is de verwachting dat door de centrale ligging en de 'traffic' die er al is bij de VVV de inkomsten uit kaartverkoop en de winkel aanzienlijk zullen stijgen. Daarnaast zijn het uitbaten van de trouwzaal en een extra nieuwe vergaderkamer voor locatieverhuur en een bijdrage uit de omzet van het museumcafé bronnen die tot meer inkomsten moeten leiden. Verder wordt gekeken of een Vriendenclub van bedrijven en/of particulieren haalbaar is. De verwachte kostenbesparingen zijn in het voorgaande reeds geschetst.

4.8 Strategie bij tegenvallende inkomsten

Aan de inkomstenkant zullen de verdiensten uit kaartverkoop, winkel en educatie redelijk stabiel zijn. Daar komen mogelijk inkomsten bij uit locatieverhuur, het museumcafé, een businessclub en particuliere vrienden.

Zoals bij alle kleine gemeentelijke musea is de exploitatiesubsidie van de desbetreffende gemeente cruciaal voor het voortbestaan. Een onderzoek van de NRC in het 2e kwartaal van 2016 liet zien dat juist deze exploitatiesubsidies de afgelopen jaren sterk onder druk stonden en het voortbestaan van sommige gemeentelijke musea in gevaar brachten. De gemeente Wijk bij Duurstede heeft inmiddels een korting van 8000 euro op de exploitatiesubsidie gedaan. Museum Dorestad verwacht die korting eenvoudig op te vangen via de strategie die is geschetst in de vorige paragraaf. De verhouding tussen subsidie en eigen inkomsten zal een gunstige verschuiving laten zien naar veel meer eigen inkomsten. Gezien het feit dat de gemeente Wijk bij Duurstede inzet op historie als USP in de stadspromotie, de korting die al op de exploitatiesubsidie is aangekondigd en de investering die in het museum gedaan wordt ligt het niet in de lijn der verwachting dat binnen de tijdspanne van dit MJB een 'voortbestaan-bedreigende-korting' op de exploitatiesubsidie gedaan zal worden. In de tijdsspanne van dit MJB heeft het museum de tijd om samen met de VVV, de centrummanager en de ondernemers in het centrum te werken aan een bruisende binnenstad die meer bezoekers zal gaan trekken. De ondernemers in de binnenstad zijn zich zeer bewust van de gunstige effecten die de langere verblijftijd van bezoekers aan de binnenstad door een bezoek aan het museum oplevert. Mocht er onverhoopt toch een extra korting op de exploitatiesubsidie plaatsvinden dan kan dit opgevangen worden door de reservering voor de actualisatie en vervanging van de vaste tentoonstelling te verlagen.

5. BESTUUR

5.1 Bestuur-model

Museum Dorestad baseert zich voor haar Code of Governance op de Governance Code Cultuur zoals die aan de sector is aangeboden door de Museumvereniging. Als het om bestuur en toezicht in organisaties gaat, zijn de 'Raad van Toezicht' en 'het bestuur' de twee organen die ertoe doen. Museum Dorestad gebruikt gezien de beperkte omvang van de organisatie het 'bestuur-model'. Bij het bestuur-model is het hele bestuurlijk proces in handen van 'het bestuur'. Het bestuur bestaat uit leden die deze functie onbezoldigd vervullen. Bij Museum Dorestad voert het bestuur alle bestuurlijke taken zelf uit. Het bestuur is volledig verantwoordelijk. Ook de toezichthoudende functie wordt hier door het bestuur vervuld. Deze functie krijgt vooral gestalte in de onderlinge afstemming tussen de bestuursleden en de door hen gehanteerde principes uit de code. Museum Dorestad heeft een eigen code goed bestuur opgesteld die gebaseerd is op de Utrechtse Voorwaarden goed bestuur voor Stichtingen. Deze code is opgenomen in bijlage 5. Verantwoording wordt onder andere afgelegd in de Jaarrekening en het Jaarverslag. Over de Jaarrekening wordt door het accountantskantoor van het museum een Samenstellingsverklaring afgegeven. Zowel Jaarverslag als Jaarrekening worden beide binnen 4 maanden na sluiting van het boekjaar gepubliceerd op de website van het museum. Die publicatie is in overeenstemming met de eisen die de Belastingdienst stelt aan de status van ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

5.2 Expertise, samenstelling en werving

Expertise

Museum Dorestad wordt volledig door vrijwilligers gerund. Het is belangrijk dat bepaalde cruciale taken in de bedrijfsvoering van het museum door ter zake deskundige vrijwilligers gedaan worden. Het gevaar is dat anders een erkenning die voor het voortbestaan noodzakelijke is, zoals de erkenning als 'Geregistreerd Museum' in gevaar komt. Die registratie is noodzakelijk om aangesloten te blijven bij de Museumjaarkaart.

Het bestuur is van mening dat volgende expertise gericht geborgd moet worden:

- Inhoud

Diepgaande kennis van de relevante historische tijdvakken (met name Dorestad en de Vikingen), archeologie en museaal beheer moet aanwezig zijn binnen het museum. In een museum met beroepskrachten is hiervoor doorgaans een conservator in dienst. Museum Dorestad prijst zich gelukkig de inhoud geborgd te hebben met onze vrijwillige conservator Luit van der Tuuk, erkend specialist van het tijdvak van de Vroege Middeleeuwen. Zijn cv is opgenomen in bijlage 3.

- Financiën

Vanwege het gebruik van subsidies, de ANBI-status bij de Belastingdienst en de daarmee samenhangende verplichte publicatie van jaarrekeningen en jaarverslagen is gedegen financiële kennis een noodzaak. De penningmeester dient daarom een achtergrond in de financiële dienstverlening te hebben.

- Vrijwilligersmanagement

Vrijwilligers zijn de kurk waarop Museum Dorestad drijft. Binnen het bestuur is daarom een aparte portefeuille vrijwilligersmanagement. Een achtergrond in HR en/of personeelsmanagement is hiervoor een vereiste.

- Educatie

Voor dit expertisegebied is een achtergrond in het onderwijs een voorwaarde.

- Public relations en marketing

De komende jaren (2017 – 2019) zal in Wijk bij Duurstede in samenwerking met de VVV, de centrummanager en het project Stads promotie een extra Pr-inspanning voor de binnenstad en het museum gedaan worden. Hierbij dient het museum aan te sluiten door een bestuurslid met ervaring in pr en marketing beschikbaar te hebben die mede vorm kan geven aan deze pr-campagne.

- Cultureel ondernemerschap

Vanwege de wens tot meer 'cultureel ondernemerschap' bij non-profit organisaties als Museum Dorestad zijn bestuursleden met een achtergrond als (cultureel) ondernemer of met een leidinggevende functie in het bedrijfsleven een waardevol aanvulling in het bestuur.

- Fondsenwerving

Voor kleine gemeentelijke musea als Museum Dorestad blijft het werven van fondsen noodzakelijk voor het neerzetten van aansprekende tijdelijke tentoonstellingen, het vernieuwen van educatie programma's, het organiseren van bijzondere publieksactiviteiten en het regelmatig vernieuwen van de vaste tentoonstelling. Hiervoor is het een meerwaarde als er binnen het bestuur personen met deze ervaring aanwezig zijn.

Samenstelling

Museum Dorestad kiest voor een breed bestuur (9 leden), met naast de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester een portefeuillevreiding gebaseerd op bovengenoemde terreinen van expertise. De LinkedIn profielen van de genoemde bestuursleden beschouwen wij daarbij als publiek toegankelijk curriculum vitae. De bestuursleden die verantwoordelijk zijn voor de diverse portefeuilles hebben professionele kennis en (langjarige) ervaring met de daarbij behorende werkzaamheden. Het bestuur is per 1 januari 2019 als volgt samengesteld.

- voorzitter Stephan Poelman
- vicevoorzitter Martin Vastenhou (ondernemerschap, fondsenwerving)
- penningmeester Bert van Bentum
- secretaris Lia Schipper
- conservator Luit van der Tuuk
- vrijwilligers José van der Lee
- educatie Marleen Weinhold
- Pr en marketing Niko van der Sluijs

Werving

Op dit moment is het bestuur op sterkte en is alle noodzakelijke expertise aanwezig. Wanneer bestuursleden aftreden zal op tijd naar adequate vervanging gezocht worden. Hierbij spelen de netwerken van de verschillende bestuursleden een belangrijke rol. Voor ontstane vacatures zal altijd een functieomschrijving gemaakt worden met daarin welke kennis ervaring en deskundigheid gevraagd wordt. Daarbij zal oog zijn voor een blijvend evenwichtige verhouding tussen mannen en vrouwen en aandacht zijn voor het intreden van bestuursleden met een niet Nederlandse achtergrond.

Rooster van aan- en aftreden

Bestuursleden worden voor een periode van 3 jaar benoemd. Het aan- en aftreden vindt elk jaar in september plaats. Er is op dit moment geen maximum aan herkiesbaarheid van bestuursleden vastgelegd. Op 1 juli 2017 gold het volgende rooster van aan- en aftreden.

Functie	Naam	Aangetreden	Herbenoemd	Aftredend
- voorzitter	Stephan Poelman	2013	2016	2019
- vicevoorzitter	Martin Vastenhout	2012	2015, 2018	2021
- penningmeester	Bert van Bentum	2016		2019
- secretaris	Lia Schipper	2013	2016	2019
- collectie	Luit van der Tuuk	2016		2019
- vrijwilligers	José van der Lee	2014	2017	2020
- educatie	Marleen Weinholt	2010	2014, 2017	2020
- Pr en marketing	Niko van der Sluijs	2014	2017	2020

5.3 Toelichting op toepassing Governance Code Cultuur

De negen principes van goed bestuur

De Museum Vereniging heeft ter ondersteuning van de professionalisering van met name kleinere musea een bestuur code opgesteld. Op de site van de Museum Vereniging is deze terug te vinden als 'Governance Code Cultuur'. De provincie Utrecht hanteert deze code ook als richtinggevend voor het goed bestuur van musea in de Provincie Utrecht. De negen principes van deze code zijn weergegeven in onderstaand tekstkader.

Principe 1 - Het bestuur is verantwoordelijk voor het in acht nemen van de Governance Code Cultuur.

Principe 2 - Het bestuur kiest het besturingsmodel van de organisatie bewust.

Principe 3 - Het bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie. Het bestuur is in- en extern duidelijk over taken, bevoegdheden en werkwijze.

Principe 4 - Het bestuur stelt de rechtspositie en bezoldiging van het bestuur zorgvuldig vast en is hierover zo open mogelijk.

Principe 5 - Het bestuur legt zijn taken, verantwoordelijkheden en werkwijze vast en handelt daarnaar.

Principe 6 - Het bestuur is verantwoordelijk voor de samenstelling: het waarborgt deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

Principe 7 - Het bestuur geeft tevoren aan welke inzet van de leden wordt verwacht en welke eventuele vergoedingen daartegenover staan.

Principe 8 - Bestuurders vermijden elke vorm van belangenverstrengeling. Het bestuur ziet hierop toe.

Principe 9 - Het bestuur is verantwoordelijk voor financieel beleid en risicobeheer door sluitende interne procedures en externe controle.

Reeds toegepast

Het merendeel van deze principes is reeds toegepast. Als besturingsmodel is gekozen voor het bestuur-model (principe 2). Daarbij is uitgegaan van een breed samengesteld bestuur zodat voldoende expertise is gewaarborgd en er ruimte is voor een veelheid aan meningen. Met dit Meerjaren Beleidsplan zijn ook uitspraken gedaan over principe 6: deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Met behulp van de eigen Voorwaarden Goed bestuur van Museum Dorestad - zie bijlage 5 - is richting gegeven aan principe 8: het vermijden van belangenverstrengeling. Principe 9 is gedekt door het jaarlijks opstellen en publiceren van jaarrekeningen en jaarverslagen en het opstellen van jaarplannen op basis van het Meerjarenbeleidsplan.

Nog toe te passen

Het bestuur Museum Dorestad wil zichzelf de komende beleidsperiode kritischer gaan toetsen aan de Governance Code Cultuur. In 2019 en 2020 zal op elke bestuursvergadering een principe van de code besproken worden en – wanneer dit aan de orde blijkt - voorzien van actiepunten. Eind 2020 zullen alle principes besproken zijn en verwerkt in bestaande en nieuwe documenten die het goed bestuur van Museum Dorestad zullen borgen.

Bijlage 1 Behoud en beheer van de collectie – beschrijving van genomen maatregelen

Klimaat

Voor het behoud van de collectie worden voorzieningen getroffen om de klimatologische omstandigheden binnen aanvaardbare grenzen te houden. In ruimtes waar objecten worden tentoongesteld en in het depot wordt de temperatuur permanent op 18 graden Celsius gehouden. Er wordt gedurende een beperkte periode een temperatuuroverschrijding getolereerd van 3 graden, mits deze variatie niet binnen 24 uur optreedt. In ruimtes waar objecten worden tentoongesteld en in het depot wordt de relatieve vochtigheid gehandhaafd op 30 - 45% RH, waarbij de variatie niet meer dan 3% RH per etmaal mag zijn.¹ De conditie van het binnenklimaat (temperatuur en relatieve vochtigheid) wordt regelmatig met registrerende meetapparatuur gecontroleerd, zowel in de vitrines als in het depot.

Verlichting

De verlichtingssterkte in de tentoonstellingsruimten is primair afgestemd op de bezoeker. De algemene verlichting zorgt voor een gemiddeld niveau van 200 lux op 1 meter boven het vloerniveau. Objecten, bijschriften en informatieborden worden met spotverlichting binnen of buiten vitrines aangelicht met een gemiddeld verlichtingsniveau van 300 lux, gemeten op het object of het bijschrift. Bij zilveren objecten wordt het verlichtingsniveau teruggebracht naar 150 lux.

Ultraviolet licht

Enkele oudheidkundige objecten, met name die van hout, zijn gevoelig voor Uv-licht. De meeste daarvan liggen in het donker in het depot. In de archeologische collectie bevinden zich nauwelijks objecten die een bijzondere gevoeligheid voor licht vertonen. Alleen zilveren voorwerpen en munten krijgen op den duur een zwart patina onder invloed van Uv-licht. Maatregelen om Uv-licht te weren hebben eerder betrekking op (ongewenste verkleuring van) de inrichting dan op de collectie zelf. Die maatregelen bestaan uit het afdekken van vensters met folie en het gebruik van UV-arme verlichtingsbronnen. Alle verlichting in het museum wordt uitgevoerd met ledverlichting, waarbij speciaal wordt gelet op de emissie van Uv-straling die deze lampen produceren. De gebruikte ledverlichting heeft een intensiteit aan Uv-straling die lager dan 5 μ W per lumen is. Dat is minstens een factor 2 beter dan de tegenwoordig veel gehanteerde streefwaarde van 10 μ W per lumen, ook al wordt er in de publicatie van Jutte als bovengrens nog 75 μ W per lumen gehanteerd.

Conserveren

Voor het conserveren van de collectie is een budget gereserveerd. In 2011 is een conserveringsplan van start gegaan van alle metalen objecten. Die zijn door een metaaldeskundige van ADC-Archeo projecten in Amersfoort allemaal op hun status beoordeeld. Aan de hand daarvan zijn in datzelfde jaar objecten die in verval zijn geraakt en een acute behandeling nodig hadden aangepakt. Daarna kwamen metalen objecten aan de beurt die een (vaak preventieve) behandeling voor de langere termijn moesten ondergaan. Deze werkzaamheden zijn nog gaande. Daarnaast vindt er een jaarlijkse visuele inspectie plaats door bovengenoemde metaaldeskundige.

Enkele jaren geleden zijn alle oudheidkundige objecten uit de eigen en de gemeentelijke collectie door een deskundige schoongemaakt, van schimmel ontdaan waar nodig en verwijderd uit schimmelgevoelige verpakking (strokarton).

¹ Gegevens ontleend aan: B.A.H.G. Jutte, *Passieve conservering klimaat en licht* (1988).

BIJLAGE 2 Beschrijving vaste educatieve programma's Museum Dorestad

Scherfgoed – voor groep 1 en 2

Op speelse wijze maken de kinderen kennis met museum Dorestad. In dit project komen de begrippen 'vroeger en nu', 'oud en nieuw', 'replica' en 'archeologie' aan de orde.

Er is een handleiding voor de leerkracht aanwezig voor lessen in de klas.

In het museum wordt begonnen met het voorlezen van een verhaal over Aaron de Mol. Hierna gaan de kinderen "schatgraven" en zetten ze de opgegraven scherven in elkaar (een bloempot). Daarnaast krijgen de kinderen een rondleiding, waarbij in het nagebouwde huisje in de zaal over de Prehistorie het verschil tussen de huizen en wonen van vroeger en nu wordt uitgelegd. Na de les op school en de museumles zijn de kinderen bekend met de volgende begrippen: wat is een museum, wat is een archeoloog, wat is determineren, wat is een conservator. In

Potten en Scherven - voor groep 3 en 4

Vooraf worden op school voorbereidende lessen gegeven (lesmap aanwezig). Daarna brengen de leerlingen een bezoek aan het museum. Over de inhoud daarvan wordt met de leerkracht overleg gepleegd. Aan de hand van fotokaarten wordt uitgelegd wordt hoe men vroeger potten bakte. Ook hier een rondleiding door het museum, waarbij de verschillende potten worden bekeken. Daarnaast kunnen de kinderen "schatgraven", op de computer

hun vondsten determineren en een speurtocht door het museum doen.

Op stap met Jet en Jan – voor groep 5

‘Op stap met Jet en Jan’ geeft de leerlingen een beeld van het dagelijks leven rond 1910. Het verhaal rond Jet en Jan vormt de rode draad in dit project. In de voorbereidingslessen op school maken de kinderen kennis met leeftijdsgenootjes uit 1910. Voor deze lessen is een leskist beschikbaar.

Daarna volgt het museumbezoek met een activiteitencircuit.

Op het programma staan: wassen (water halen, zeep kloppen, wassen op een wasbord en aan de waslijn hangen), sokken stoppen, koffiebonen malen, op een leetje schrijven met een griffel, tolleren met een priktol en bikkelen. Er is ook een foto-opdracht, waarbij foto's van Wijk bij Duurstede toen en nu worden vergeleken. De door de leerlingen op school gemaakte tekeningen over de kleding van Jet en Jan worden in het museum opgehangen. In de verwerkingslessen op school horen

de leerlingen het tweede deel van het verhaal over Jet en Jan. Dit project is speciaal voor leerlingen van het basisonderwijs gemaakt door het LEU (Landschap Erfgoed Utrecht).

De Romeinen komen! - voor groep 6 en 7

Wijk bij Duurstede (en omgeving) heeft een lange en rijke geschiedenis. Prehistorische vondsten bewijzen dat hier ver voor onze jaartelling al mensen woonden. Ook de Romeinen lieten hun sporen na. De voorwerpen in het museum Dorestad vertellen het verhaal over deze perioden. De museumles "De Romeinen" neemt de leerlingen mee op een speelse tocht langs deze voorwerpen. Het bezoek aan het museum bestaat uit twee delen: een ontdekkingstocht aan de hand van opdrachten door de zaal over de Prehistorie en door de zaal over de Romeinse tijd. Daarnaast zijn er doe-activiteiten in de vorm van reken- en schrijfopdrachten met Romeinse voorwerpen.

De Vikingen en Dorestad - voor groep 6 en 7

In de vroege middeleeuwen lag op de plek waar nu Wijk bij Duurstede ligt, één van de belangrijkste handelsnederzettingen van Europa: Dorestad. Hoe is deze plaats ontstaan? Waarom was Dorestad belangrijk? En de Noormannen / Vikingen . . . wie waren zij? Hoe leefden zij? Voor de voorbereidingslessen in de klas is een leskist beschikbaar. In het museum doen de leerlingen

een bordspel (het handelsspel), een opdracht over het runenschrift en een opdracht over touwknopen. Daarnaast is er een rondleiding door het museum. Er wordt gestart met het bekijken van het introductiefilmpje over Dorestad. Daarna is er tijdens de rondleiding speciale aandacht voor de Vikingring, de handel in de Dorestad en wordt de schoolplaat "de Noormannen voor Dorestad" uitgebreid bekeken. Op deze speelse wijze ontdekken de kinderen, dat de Vikingen ook handelaren waren, goede zeevaarders en knappe ambachtslieden en dat het beeld van dit stukje geschiedenis afwijkt van het algemene beeld.

Middeleeuwse Stad - voor groep 7 en 8

In de leskist voor de lessen op school zitten allerlei materialen over het leven in een Middeleeuwse

stad. Ook is er een bordspel in opgenomen: het standenspel. Op speelse wijze wordt met dit spel de standenmaatschappij van de Middeleeuwen duidelijk gemaakt. Tijdens de museumles wordt met diverse materialen getoond hoe een Middeleeuwse stad werd gebouwd. Daarnaast is een speurtocht door het oude centrum van Wijk bij Duurstede beschikbaar voor de leerlingen. Zowel de leskist als de museumles zijn samengesteld door het LEU (Landschap Erfgoed Utrecht).

Bijlage 3

Curriculum Vitae Luit van der Tuuk, conservator van Museum Dorestad

Conservator Luit van der Tuuk (Utrecht 1954) heeft een technische achtergrond. In 1984 vestigde hij zich als zelfstandig adviseur installatietechniek. In die functie heeft hij vele tientallen bouwprojecten ontworpen en begeleid. In 2010 is hij gestopt met technisch advieswerk om zich volledig te wijden aan zijn passie voor geschiedenis, in het bijzonder van de vroege middeleeuwen. Daarbij staat het schrijven van boeken over dit onderwerp centraal, het beheren van twee websites (Dorestad Onthuld en Gjallar), maar ook zijn werk als onbezoldigd conservator van Museum Dorestad neemt hierin een belangrijke plaats. Luit van der Tuuk won in 2013 de W.A. van Es-prijs voor zijn boek *De eerste Gouden Eeuw, Handel en scheepvaart in de vroege middeleeuwen*. De W.A. van Es-prijs is een aanmoedigingsprijs van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor jong onderzoekstalent op het gebied van de Nederlandse archeologie. Deze archeologieprijs wordt afwisselend toegekend aan een proefschrift of een masterscriptie.

Publicaties

De publicaties van Luit van der Tuuk zijn in onderstaande lijsten weergegeven.

Boeken

- Noormannen in de Lage Landen – Handelaren, huurlingen en heersers (Omniboek Kampen, Davidsfonds Leuven, 2008)
- Koningen en krijgsheren - De Franken in de Lage Landen (Omniboek Kampen, 2009).
- Noormannen in het rivierengebied - De handelsplaatsen Dorestad en Tiel in vuur en vlam (Omniboek Kampen, 2009)
- De eerste Gouden Eeuw - Handel en scheepvaart in de vroege middeleeuwen (Omniboek Utrecht, 2011)
- De Friezen - De vroegste geschiedenis van het Nederlandse kustgebied (Omniboek Utrecht, 2013)
- De Vikingtijd - Op zoek naar de Noormannen in Nederland en België (Omniboek Utrecht, 2014)
- De Romeinen - Langs de limes in de Lage Landen (Omniboek – Utrecht, 2016)
- Bonifatius in Dorestad - De evangeliebrenger van de Lage Landen - 716 (Omniboek – Utrecht, 2016)
- De Franken in België en Nederland - Heersers in de vroege middeleeuwen (Omniboek – Utrecht, 2016)

Tegelijk met de opening van het nieuwe museum zal het boek ***Dorestad onthuld verschijnen***, een fullcolour boek op groot formaat waarin alle historische en archeologische aspecten van de handelsplaats uitgebreid aan bod zullen komen.

Artikelen

- Een Scandinavische ring uit de Betuwe, *Archeologie in Nederland*, 1-2 (2017), 48-51
- Dokkum. Bonifatius en Bonifatiuskapel, essay in: *Vrijdenken en humanisme in Nederland - 40 plekken van herinnering*, Utrecht 2016
- Een zeldzame gouden Vikingring uit Wijk bij Duurstede, *Westerheem* 65-4 (2016), 196-201
- Wijk bij Duurstede en de hof van Deutz, *De stadsrechten van Rhenen, Wijk bij Duurstede en Vianen*, Wijk bij Duurstede 2016
- De datering van sleutels uit Dorestad, *Detector Magazine* 143, nov. 2015
- Het Gooi in de vroege middeleeuwen: geschiedenis, nederzettingen en vondsten, *Archeologica Naerdincklant* 3, 2015
- Hoe Fries was Dorestad?, *Detector Magazine* 142, sept. 2015
- Vroegmiddeleeuwse handelsscheepvaart, *Spiegel der Zeilvaart*, (2015 en 2014), in 8 delen
- Machtsstrijd en regionalisering in de vroege tiende eeuw, *Karolingers en Ottonen*, Breda 2014
- Gehelmde vrouwen op de trans, *Beter dan fictie, De mooiste geschiedenisverhalen*, Utrecht 2014
- Madelinus in Maartensdijk, *St. Maarten, Historische Vereniging Maartensdijk*, no. 46, mei 2014
- Gouden Vikingring uit de gemeente Huizen, *De Ratel, Historische Kring Huizen*, febr. 2014, 5-6
- Een benen drietand uit Wijk bij Duurstede, *Westerheem* 63-1 (2014), 2-7
- De Utrechtse Vecht: levensader in de vroege middeleeuwen, *Jaarboekje Niftarlake* 2013, 102-151
- Op zoek naar een Romeins grensfort, *Het Kromme-Rijngebied*, Jg. 47-4 (2013)

Website Dorestad onthuld

Op de website Dorestad onthuld is sinds 2010 uitgebreide informatie te vinden over Dorestad, over de plaats, de bewoners, de geschiedenis, de opgravingen. Komend jaar zal deze site worden aangepast naar een verkorte digitale weergave van het te verschijnen boek dat eveneens Dorestad onthuld gaat heten en dat op zijn beurt een weerspiegeling is van de opzet van het nieuwe museum, maar dan met veel meer achtergrondinformatie en wetenschappelijke onderbouwing.

Website Gjallar - Noormannen in de Lage Landen

Deze website zal op termijn opgaan in een nieuwe site *Vikingroute* waarin naast algemene informatie over de Noormannen in onze streken enkele musea met elkaar verbonden worden, te beginnen met Viking Informatie Centrum Wieringen, Museum Dorestad en Streekmuseum Asselt.

Juryrapport over de winnaar van de W.A. van Es-prijs in 2013

“Luit van der Tuuk schreef een zeer toegankelijke studie over de handelsnetwerken van het Noord- en Oostzeegebied in de periode van de zevende tot de negende eeuw, waarin voor een breed publiek op basis van zowel historische als archeologische gegevens een beeld wordt geschetst van het palet aan verhandelde producten, de opkomst en neergang van handelsnetwerken van verschillende omvang en reikwijdte, en van de levensomstandigheden in de handelsplaatsen. De enigszins provocatieve titel is vanzelfsprekend een impliciete verwijzing naar die andere, beter bekende Gouden Eeuw, waarin met de oprichting van de VOC de Republiek der Verenigde Nederlanden tot het centrum van de wereldhandel uitgroeide en de overzeese handel sommigen ongekende rijkdom bracht. Van der Tuuk is echter te veel historicus om te willen betogen dat handelsplaatsen als Domburg, Dorestad, of Medemblik onder de Karolingen tot stapelplaatsen konden uitgroeien die de vergelijking met een 17^e-eeuwse pendant als Amsterdam zouden kunnen doorstaan. Zijn studie is vooral een poging aandacht te vragen voor de vroegmiddeleeuwse archeologie van het Nederlands-Vlaamse kustgebied die bij het grote publiek veel minder bekend is dan de materiële cultuur van de VOC. In die opzet is het boek, mede door de vlotte schrijfstijl en de vele illustraties, uitstekend geslaagd.

Hoewel volgens de oorkonde die ik zo aan de winnaar mag uitreiken de W.A. van Es-prijs een "aanmoedigingsprijs voor jong onderzoekstalant" is, stelt de jury vast dat de laureaat van dit jaar behoort tot een categorie die sinds de televisieoptredens van de Juinense jongeren Koos Koets en Robbie Kerkhof "oudere jongeren" zijn gaan heten. Dat heeft hij overigens gemeen met de andere genomineerden die allemaal de halve eeuw gepasseerd zijn. Aanmoediging behoeft de laureaat van vandaag eigenlijk ook al niet. Wie geïnteresseerd is in de vroege middeleeuwen kent zijn naam immers van enkele andere populairwetenschappelijke boeken, zoals *De Noormannen in het rivierenland* (2009), *Koningen en krijgsheren: de Franken in de Lage Landen* (2009) en *De Friezen: vroegste geschiedenis van het Nederlandse kustgebied* (2013). Kortom, deze laureaat heeft een vaardige pen die nauwelijks nog aanmoediging nodig heeft. Met de bekroning van deze studie spreekt de jury haar waardering uit voor de bijdrage die de auteur heeft geleverd aan de kennisverspreiding en de vergroting van het draagvlak voor de archeologie in Nederland.”

dr. Ton Derks, voorzitter van de jury van de W.A. van Es-prijs

Bijlage 4 Meer jaren exploitatiebegroting

Samenstelling bestuur

- 1) Het bestuur wordt minimaal samengesteld met een voorzitter, secretaris en een penningmeester, zodat onafhankelijke besluitvorming is verzekerd. In het bestuur dienen daarnaast bestuursleden zitting te hebben die ter zake deskundig zijn op het gebied van:
 - Inhoud: vroeg Middeleeuwse geschiedenis, collectiebeheer,
 - Personeelsbeleid,
 - Pr en Marketing
 - Evenementenorganisatie
 - FondsenwervingDe meerderheid van het bestuur is geen familie van elkaar in de 1e en 2e graad.
- 2) De stichting zorgt dat in de statuten en in het huishoudelijk reglement waarborgen zijn opgenomen voor een goed bestuur.
- 3) In een profielschets staat welke kwaliteiten van (nieuwe) bestuursleden belangrijk zijn. Deze profielschets wordt opgesteld door het orgaan dat besluit over de benoeming van de bestuursleden.
- 4) In de statuten of in het huishoudelijke reglement staat de zittingstermijn van bestuursleden en is geregeld hoe vaak een bestuurslid herbenoemd kan worden
- 5) In de statuten is opgenomen, dat en hoe de bestuursleden tussentijds van hun functie kunnen worden ontheven bij onvoldoende functioneren.
- 6) De stichting neemt in het jaarverslag de relevante nevenfuncties van de bestuursleden op. Nevenfuncties zijn relevant, als deze tot de (schijn van) belangenverstrengeling kan leiden.
- 7) De stichting geeft bij iedere wijziging in de statuten of in de samenstelling van het bestuur dit terstond door aan de Kamer van Koophandel.

Transparantie, beheersing en verantwoording

- 8) De stichting zorgt middels gedragscodes en reglementen, dat ongewenst gedrag en belangenverstrengeling wordt voorkomen. Dit geldt voor de bestuursleden, voor eventueel (ingehuurde) medewerkers en voor vrijwilligers. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur hoe zij dit regelt.
- 9) Het bestuur overlegt ten minste zesmaal per jaar en besluit over:
 - a) Het algemene beleid, het eigen functioneren en de taakverdeling.
 - b) De financiële stand van zaken.
- 10) In de statuten is opgenomen, dat binnen een bepaalde termijn na afloop van elk boekjaar het jaarverslag en de jaarrekening van het afgelopen jaar wordt vastgesteld door het bevoegde orgaan en gepubliceerd op de website van het museum. De termijn is maximaal 4 maanden.
- 11) De stichting informeert bij gebleken risico's en/of problematiek terstond de subsidiënt.